

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Elevers inflytande och delaktighet i rastverksamhet

- En intervjustudie från fritidslärarperspektiv i rastverksamhet

Namn: Ali Dallachi & Samira S
Melin

Program: L1GFR

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LRXA1G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT/2021
Handledare: Kristina Thorshag
Examinator: Karin Lager

Abstract

Syftet med studien är att undersöka elevers inflytande och delaktighet i fritidshemmets rastverksamhet. Studien tar sin utgångspunkt i fritidslärares perspektiv i fritidshemmet. Tillvägagångssättet som används är en kvalitativ intervju med sex verksamma fritidslärare i fritidshemmet från två olika skolor från förskoleklass till årskurs sex. I studien framkommer det att fritidslärarna utgår från barns perspektiv eftersom de bjuder in elever till inflytande och delaktighet, med utgångspunkt i fritidsrådet och samlingen. Resultatet i studien visar att båda skolorna ger elever förutsättningar att vara med och påverka i fritidshemmet. Slutsatserna som dras utifrån resultaten av intervjuerna påvisar att fritidslärare möjliggör för elever att få inflytande över rastverksamheten i fritidshemmet. Samtidigt finns det flera faktorer som påverkar hur mycket de kan vara med att utforma rasten.

Nyckelord: Delaktighet, inflytande, rastverksamhet, barndomssociologin

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Inledning	1
Problemformulering	1
Bakgrund	2
Syfte och frågeställningar	3
Tidigare forskning	4
Rastverksamhet	4
Socialt lärande	4
Lek och relationer	5
Delaktighet och inflytande	6
Teoretiska aspekter	7
Metod	9
Urval	9
Intervjupersoner	10
Genomförande	10
Analys av fritidslärares intervjuer	11
Förtydligande av intervjufrågor och begrepp	12
Etiska aspekter	12
Validitet och reliabilitet	12
Metodreflektion	13
Resultat och Analys	14
Fritidsråd och samling	14
Minilärare	15
Tipslådan	15
Styrda aktiviteter utifrån elevers behov	16
Relationsbyggande	16
Diskussion	17
Resultatdiskussion	17
Relation till tidigare forskning	18
Slutdiskussion	19
Vidare forskning	20
Referenslista	21
Bilaga 1 Intervjufrågor	23

Inledning

Genom utbildningens gång har vi sett att inflytande och delaktighet är centrala begrepp i skolans värld samt i fritidshemmet. Fritidslärares arbetssätt ska ge elever möjlighet till att få inflytande och delaktighet i verksamheten utifrån elevers behov (Pramling och Sheridan 2003).

Denna studie kommer att utgå från två skolor i västra Sverige. De centrala begrepp som används i studien utgår från barndomssociologin. Vi vill undersöka elevers inflytande men även delaktighet i rastverksamheten utifrån fritidslärares perspektiv.

Problemformulering

Inom skolans dagliga verksamhet används begreppet *rastverksamhet* om utomhusvistelse under skoldagen och inom fritidshemmet syftar istället begreppet *utevistelse* på utomhusmiljön på fritidshemmet efter skoltid. I denna studie har vi valt att använda oss av begreppen *rastverksamhet* eller *rast* som synonymt med *utevistelse*. Intervjupersonerna i denna studie benämns med samlingsbegreppet *fritidslärare*. Detta inkluderar grundlärare med inriktning fritidshem, fritidspedagog och utbildad personal på fritidshem.

Inspirationen till detta arbete uppkom under VFU-praktiktillfällen där det observerades att fritidshemmen inte nödvändigtvis arbetar kring delaktighet och inflytande under rastverksamheten. Under utbildningens gång har det visat sig finnas flera faktorer som har en stor betydelse kring elevers inflytande och delaktighet.

Elvstrand (2009) nämner att inflytande och delaktighet, är begrepp som hör ihop. Hon menar att elever kan lyfta upp viktiga frågor som berör fritidshemmet med hjälp av fritidsråd. Oavsett ålder och mognad så ska elever ges inflytande i beslut som berör dem. Elever ska ges möjlighet till delaktighet i verksamheten, dels för att synliggöra deras idéer och tankar, dels för att det sociala samspelet som sker mellan elever och fritidslärarna ska framhävas i verksamheten (Elvstrand, 2009).

Enligt Lgr11 (2019) betonas det att alla elever som är inskrivna på fritidshemmet ska ges inflytande och vara delaktiga i fritidshemmets rastverksamhet.

Förhoppningen med denna studie är att den kommer att vara betydelsefull för verksamma lärare i fritidshem genom att lyfta vikten av att involvera elever till inflytande och delaktighet. Eftersom lärare oavsett vilket fritidshem eller arbetsplats de befinner sig på, ska arbeta mot samma mål och arbeta aktivt med elevers inflytande och delaktighet i verksamheten.

Bakgrund

Fritidshemmet är en plats för elever att tillbringa sin tid före och efter skolans ordinarie dagliga verksamhet samt under lov dagar. På fritidshemmet är det lärarens arbete att utveckla elevers lär- och lekmiljö genom olika aktiviteter och material som elever kan använda sig av i verksamheten. Detta gäller alla elever som är inskrivna på fritidshemmen vilket ska ges samma förutsättningar att kunna vara delaktiga och därmed få möjlighet till inflytande i fritidshemmets verksamhet. *”I undervisningen ska eleverna också ges möjlighet att utveckla förtrogenhet med demokratiska principer, arbetssätt och processer genom att de får vara delaktiga, utöva inflytande och ta ansvar i verksamheten” (Lgr11, 2019, s. 22).*

Enligt FN:s barnkonvention (UNICEF Sverige, 2009) ska elever oavsett ålder och mognad ges möjlighet att vara med och påverka i beslut som berör dem. Detta kan dock vara problematiskt då lärare måste förhålla sig till läroplanen samtidigt som de ska uppfylla elevers behov. Lärares förhållningssätt ska kunna bjuda in till delaktighet för att barns röster ska bli hörda och samtidigt kunna tolka deras agerande (Pramling och Sheridan, 2003).

I denna studie ska elevers delaktighet och inflytande studeras utifrån lärarperspektiv, detta grundar sig i ett intresse för rastens betydelse för samspelet mellan lärare och elev. Detta examensarbete undersöker hur fritidslärare ger elever de förutsättningar som behövs för att aktivt delta i rastverksamheten, samt hur de ges inflytande över rastens innehåll och utformning.

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka elevers inflytande och delaktighet i rastverksamheten. Studien tar sin utgångspunkt utifrån fritidslärares perspektiv för att undersöka följande frågeställningar.

- Hur ges elever inflytande att vara med och påverka rastverksamheten enligt fritidslärare ?
- Vilka metoder använder fritidslärare för att främja elevers delaktighet och inflytande?
- Vilka fördelar ser fritidslärare med att elever är delaktiga i rastverksamheten?

Tidigare forskning

Under denna rubrik lyfter vi tidigare forskning som berör vårt ämnesområde. Vi har delat upp dem i fyra kategorier: *rastverksamhet, socialt lärande, lek och relationer* samt *delaktighet och inflytande*.

Rastverksamhet

Det sociala lärandet som Björklid (2005) lyfter i sin kunskapsöversikt handlar om det som finns i formella och informella miljöer. I en informell miljö som utomhusmiljön anses det sociala lärandet finnas i leken, i det sammanhanget möjliggör även elevers grovmotorik. En betydelsefull del av elevers utomhustid innefattar upptäckten av nya aktiviteter som skapar nyfikenhet och samspel samt ger dem lärdomar inför framtiden. För att elever ska erbjudas en lärande miljö är det viktigt att skolgården är lockande för olika aktiviteter som främjar deras lärande. När elever befinner sig i en sådan miljö, bidrar det med utveckling av deras sociala lärande tillsammans med andra elever. Detta leder till att de själva blir uppfinningsrika och hittar nya aktiviteter att delge till både sina vänner och andra elever runt omkring på skolgården (Björklid, 2015).

Rönnlund (2015) skriver i sin avhandling om hur skolgården fungerar som ett socialt rum för elever. Utifrån de sociala rummen anpassar sig elever efter regler som grundas på hur man ska bete sig gentemot varandra. Detta leder till att elevers tankar, känslor och kroppsliga uttryck sammankopplas utifrån de platser som elever befinner sig på i just det sammanhanget. Detta i sin tur skapar nya relationer mellan dem och medför att de deltar i samma aktiviteter på skolgården. Avslutningsvis belyser Rönnlund (2015) att det som skapas mellan elever i en så viktig arena som skolgården bidrar till deras sociala lärande och utveckling.

Socialt lärande

Jonsson (2018) har forskat kring det sociala lärandet i fritidshemmets arbete och vilka pedagogiska metoder som kan vara väsentliga att använda i verksamheten för fritidslärare. Metoder som Jonsson (2018) lyfter är samspelet mellan elever genom att utveckla den sociala kompetensen. Detta tenderar till att elevers samspel med varandra i rasten genom samarbetsövningar. I avhandlingen utgår Jonsson (2018) utifrån fritidslärarnas perspektiv och deras syn på arbete som fritidslärare. Hon lyfter fram de viktiga faktorer i egenskap av hur fritidslärarna vidareutvecklar och bidrar med kunskaper i det sociala lärandet som sker på fritidshemmet. Hon beskriver vidare om hur det sociala lärandet växer fram hos en elev, hur samspelet sker med en annan elev och hur eleven samspelar med vuxna. Det sociala lärandet sker kontinuerligt i fritidshemmets verksamhet tillsammans med andra personer runt omkring individen. Slutsatserna som dras likt den viktigaste faktorn för elevers sociala lärande är, en god relation till det personalen har att bidra med på fritidshemmet.

Johansson och Pramling Samuelsson (2006) skriver i sin avhandling kring lek och lärande bland elever, där de under ett år har följt nio arbetslag som de intervjuat och observerat. Avsikten i deras studie var att se hur arbetet med lek och lärande kan bidra till lärande på

barns villkor. Studien utspelar sig utifrån olika barngrupper och hur samspelet mellan lärare och barn sker i skolmiljön.

En viktig aspekt som lyfts upp är hur lärarna ska visa intresse för elevers åsikter och idéer vid olika sammanhang och när situationer uppstår. Om lärarna visar intresse för elevers delaktighet i tidig ålder, får elever lusten att vilja fortsätta utöva inflytande över verksamheten. Det gäller således att lärarna tar ansvar över att bevisa för elever att deras åsikter och tankar sätts i handling. Det kan handla om att lärarna skapar olika miljöer som är inspirationsrika för att de ska hitta intresset i leken på så sätt sker ett samspel. Vidare skapar samspelet, att elever vill delta i aktiviteter och därmed bygger de relationer med varandra. Forskningen visar att leken är grunden för elevers sociala relationer och lärande utveckling. Lärarens roll ska se till att de får det inflytande som behövs för att de ska utveckla sina sociala relationer.

Lek och relationer

Ackesjö och Haglund (2021) har studerat hur elevers sociala utveckling kan främjas. I studien poängteras professionsperspektivet och hur fritidslärarna ska ge plats för deras sociala utveckling under rasten. För att elevers relationsskapande och sociala utveckling ska främjas är det viktigt att fritidslärare lägger stor vikt på att observera elever under rasten. Ackesjö och Haglund (2021) menar att observationen är ett hjälpmedel för fritidslärarna att kunna se hur kamratrelationer växer fram. Detta genom att fritidslärarna deltar i leken med elever eller står och observerar dem vid sidan av leken.

Dahl (2011) diskuterar i sin studie hur kamratskap och relationer har en stor betydelse för deras sociala liv på fritidshemmet. Elever utvecklar sin identitet genom sociala konstruktioner och samspel sinsemellan. Hon framhäver att de skapar relationerna utifrån varandras identitet, oberoende av kön, intresse och klädstil. Det som skapas genom de sociala konstruktioner och det samspel elever har, är kamratkulturen. I deras kamratkultur skapas allt ifrån normer, identiteter, ett visst språk och värden genom interaktion med andra. Med detta betonar Dahl (2011) att vuxna kan se den kamratkultur som uppstår mellan elever genom deras lekar och olika aktiviteter.

Lago och Elvstrands (2019) studie undersöker hur fritidslärare arbetar med sociala relationer bland elever och varför det är en viktig aspekt i fritidslärarens uppdrag att arbeta med relationsskapande. Studiens insamlade data bygger på observationer och samtal med elever på tre olika skolor. Det som väcker intresset i studien är att observationerna som gjorts har utgått från när elever haft "fri lek" på skolgården, men även när de haft styrda lekar av fritidslärarna. Detta för att se om skillnader uppstod i leken utifrån de olika miljöerna elever befann sig i. Leken som är en central del i studien lyfts upp och forskarna menar att leken är en viktig del för att elever ska kunna bygga upp kamratrelationer. Kamratrelationerna leder till att elever känner sig inkluderade och får känna samhörighet med andra elever genom leken.

Delaktighet och inflytande

Elvstrand (2009) som i sin studie forskat om delaktighet i skolor, har lyft just detta på grund av att det är en viktig del i det sociala samspelet mellan elev och personal i skolans värld. Begreppet delaktighet handlar om hur elever får vara med i en gemenskap och hur detta motverkar exkludering. Den gemenskap elever ingår i, gör att de känner sig inkluderande i verksamheten och skapar samhörighet. Elevers känsla av delaktighet möjliggörs när de får göra sin röst hörd av de andra kamraterna som är betydelsefulla för dem. Elever får dels dela med sig av sina idéer, dels skapa ny gemenskap mellan varandra (Elvstrand, 2009).

Syftet i Pramling och Sheridans (2003) artikel är att diskutera elevers rätt och delaktighet. Vidare nämns det att begreppen barnperspektiv, barns perspektiv och delaktighet ständigt relateras till varandra. Litteratursökningen som är gjord påvisar att de vuxna ska ha kunskap om hur de ska lyssna och kunna tolka barnen. Det framhävs i artikeln att det handlar om att kunna tolka barnens agerande och lita på dem utifrån att få rätt handledning av de vuxna. En viktig del i processen är att barn är med i beslut som berör dem och för att möjliggöra för barn att vara delaktiga i olika beslut bör de vuxna delge dem den möjligheten.

Teoretiska aspekter

I denna del kommer vi att utgå från barndomssociologi som ligger i grund till vår studie. Studien undersöker hur fritidslärarna ger elever möjlighet till inflytande och delaktighet i fritidshemmets rastverksamhet. Vi lyfter följande begrepp i detta kapitel: *being*, *becoming*, *aktör*, *barnperspektiv*, *barns perspektiv* och *barnens villkor*. Utifrån vårt problemområde och syfte framkommer barndomssociologin som en viktig del i vår studie.

Barndomssociologi

I början av 1990-talet påbörjades fördjupningen av barndomssociologin av forskarna Allison James och Alan Prouts (Halldén, 2007). Utgångspunkten för denna forskning var att den skulle ske i samband *med* barn men även *för* barnens utveckling. Syftet med barndomssociologin var att ge barnen möjlighet att vara aktörer, det vill säga medverka i verksamheten som de är involverade i, men samtidigt grunda sig i sina egna erfarenheter som de kan bidra med (Halldén, 2007).

Begreppet *aktör* inom barndomssociologi ses utifrån en elev som tar vara på andra elevers röster och får sin röst hörd. En aktörs uppgift innebär att individen har möjlighet till att bidra med olika lösningar som gynnar elevgruppen, som exempelvis inom rastverksamheten. Ett barnperspektiv i detta sammanhang innebär att eleven är delaktig och påverkar all form av frågor som berör barnen (Halldén, 2007). Även Kampmann (2003) belyser att det är viktigt att de vuxna ger elever möjlighet till att agera som aktörer, de får med sig erfarenheter och färdigheter som gynnar deras framtid.

Elevens ageranden som aktör kopplas således till begreppet *being* som Halldén (2007) betonar. Trondman (2003) förklarar begreppet *being* med att individen uppmärksammar sin egen uppfattning, åsikter och åtgärder. Ett annat centralt begrepp som Halldén (2007) lyfter fram är *becoming*, ett begrepp som innebär att barnet formar sitt vuxna jag redan som barn i tidig ålder.

Holmgren (2020) lyfter upp *barnperspektivet* inom begreppet barndomssociologi i syfte att de vuxna ska sätta elever i fokus och ta vara på deras villkor. Utgångspunkten i ett barnperspektiv är att eleven befinner sig i ett specifikt sammanhang under en specifik tidpunkt och det är viktigt att alltid utgå från barnets bästa (Halldén, 2007). I detta fall betonar Halldén (2007) att begreppet barnperspektiv hör ihop med politiken, då skolans verksamhet styrs från den politiska spelplanen genom lagstiftning som utgår från barnens bästa.

Holmberg (2020) beskriver även begreppet *barnens villkor*, vilket betyder att de villkor som krävs för att barnen ska kunna nyttja sina rättigheter, bör tillgodoses och tas på allvar. Detta går att applicera i samband när de vuxna tar beslut som berör verksamheten, genom att låta elever vara delaktiga som kompetenta aktörer.

Begreppet *barns perspektiv* innebär ett mer försiktigt förhållningssätt där vuxna möjliggör för barn att kunna uppleva och även förstå världen på sitt sätt, det vill säga genom att ge dem möjlighet till inflytande över verksamheten. Arnér och Tellgren (2006) skriver om möjligheten för att närma sig barns perspektiv innebär att försöka se och få en inblick i världen samt vad som sker ur barns ögon. I detta fall är det att skapa en förståelse för vilka

föreställningar varje enskilt barn har om sitt liv. Pramling och Sheridan (2003) skriver fram två faktorer som ger möjligheten att kunna tolka samt förstå barns perspektiv, dessa två faktorer är delvis kunskap om barns kunskapsbildning men även att vara lyhörd gentemot det barn har att säga. Detta resulterar i att barnen får den uppmärksamhet de behöver för att känna inflytande och delaktighet i saker som berör dem i verksamheten.

Sammanfattningsvis är det huvudsaken lärarens synsätt som ska kunna identifiera och fånga barns intresse för att de ska känna delaktighet (Pramling och Sheridan, 2003).

Metod

Denna studie baserades på en kvalitativ studie där fokuset var att undersöka elevers inflytande och delaktighet i rastverksamheten. Intervjuer med fritidshemslärare från två olika skolor gjordes. Vi har utgått från det teoretiska begreppet *barns perspektiv*, detta för att få syn på ifall de vuxna ger möjligheten till elevers inflytande över verksamheten (Pramling och Sheridan, 2003).

Denna studie är kvalitativ vilket innebär att en metod med datainsamlingar och möten mellan individer används för att analysera informationen som samlats in (Bryman, 2018). Metoden som användes är en semistrukturerad intervju med sex verksamma fritidslärare i två olika skolor i västra Sverige. Utgångspunkten med intervjun var att utgå från förskrivna frågor men använda sig av följdfrågor som leder till fördjupning av svaren (Bryman, 2018).

Vi valde kvalitativ metod eftersom fokuset låg på att se hur situationer uppstår och förekommer i verkliga livet. En av skillnaderna mellan en kvalitativ och en kvantitativ metod är att i kvalitativa metoder mäts inte data som i en kvantitativ metod. Data i kvantitativ metod är för att analysera exempelvis olika levnadsförhållande, befolkning, inkomst eller hälsa (Bryman, 2018).

Urval

Urvalet skedde efter att ha diskuterat tänkbara områden och skolor. I detta fall valdes två skolor i västsverige som blev aktuella för denna studie. Urvalet som gjordes var utifrån de fritidslärare som kände sig villiga att delta i studien. De blev totalt sex fritidslärare som valde att delta i studien, varav tre från varje skola. De intervjuade personerna var fyra kvinnor och två män. Urvalet gjordes utifrån arbetslivserfarenhet och utbildning, för att få en spridning på svaren. I skola A går det cirka 350 elever och det är en F-6 skola med elever från 6-12 år och fritidshemmet har 120 elever fördelat på tre avdelningar. Fritidslärarna som arbetar i fritidshemmet varierar mellan nio och tio personer. Skola B är också en F-6 skola där det går cirka 300 elever med åldrarna 6-12 år varav 110 elever går på fritids. Antalet personer som arbetar där är nio personer, på tre avdelningar. Båda fritidshemmen har egna avdelningar som är lämpade utifrån elevers behov och har även inbjudande miljöer. Även skolgården var inbjudande och innehöll en variation av aktiviteter som bjuder in till lek.

Intervjupersoner

Personer	Skola	Kunskap/Utbildning	Erfarenhet antal år
Lena	A	Lärare i fritidshem	3
Marita	A	Fritidspedagog	19
Alice	A	Fritidspedagog	14
Lina	B	Lärare i fritidshem	5
Christoffer	B	Outbildad fritidslärare	2
Erik	B	Fritidsledare	6

Genomförande

Innan genomförandet av intervjuerna gjordes en pilotintervju på en kollega för att vi skulle få en uppfattning om vad för svar vi kan tänka oss att få, men också för att finjustera frågorna.

Inför intervjutillfällena informerades fritidslärarna om studien och i samråd med dem bestämdes tid och plats. Samtliga fritidslärare fick besked via mejl innan intervjun om att deras svar enbart skulle användas i studien.

Vid varje intervju närvarade vi båda och delade upp arbetsuppgifterna. Den ena hade ansvaret för att ställa frågor medan den andra ansvarade för att spela in och ställa följdfrågor. Intervjuerna varade mellan 20 och 35 minuter för varje fritidslärare. På Skola A skedde intervjuerna på fritidslärarens arbetsplats, två intervjuades enskilt i deras arbetsrum och den tredje fritidsläraren i klassrum. På Skola B intervjuades fritidslärarna enskilt digitalt genom videosamtal applikationen Microsoft Teams.

Det var semistrukturerade intervjuer som användes som datainsamlingsmetod för att få svar på intervjufrågorna. Utgångspunkten syftade till att ge relevant underlag för att utföra en kvalitativ analys och på så sätt besvara studiens frågeställningar. Det kunde uppstå någon följdfråga och dessa kunde variera beroende på svaren som framkom under intervjuerna.

Följdfrågorna var ett sätt att kunna få ett tydligare svar på det som fritidslärarna svarade på under intervjun.

När intervjuerna var klara transkriberade och analyserade vi svaren från de intervjuade fritidslärarna. Fördelen med att vi spelade in materialet var att vi kunde gå tillbaks till det insamlade materialet för att sedan tolka informationen från intervjuerna (Ahrne och Svensson, 2015).

När alla intervjuer var klara samlade vi in allt material och började analysdelen av vårt insamlade material. Därefter sorterades, sällades, analyserades och kategoriserades fritidslärarnas svar i olika kategorier som vi redovisar i kommande analys och resultatdel.

Analys av fritidslärarnas intervjuer

Vår analys utgick ifrån sex verksamma fritidslärare från två olika skolor i västra Sverige. Utgångspunkten i intervjun utgick ifrån fritidshemmets rastverksamhet och undersökte hur elever ges möjlighet till inflytande och delaktighet i rastverksamheten utifrån fritidslärarnas perspektiv.

Intervjuerna skedde enskilt med varje fritidslärare, i skola A skedde intervjuerna på fritidslärarnas arbetsplats och i skola B skedde intervjuerna digitalt med hjälp av Microsoft Teams. Intervjuerna baserades på en kvalitativ studie och en av oss ställde frågorna medan den andre fokuserade på att ställa följdfrågor och spelade in intervjun. Analysen genomfördes med det insamlade materialet från intervjuerna och första steget var att lyssna på materialet (Bryman, 2018). Det inspelade materialet lyssnade vi igenom vid sex tillfällen och därefter transkriberade vi inspelningarna tillsammans. Själva transkribering tog oss ungefär en vecka att gå igenom, anteckna allt på papper från alla inspelningar.

För att analysdelen skulle gå så smidig som möjligt, färgkodade vi nyckelord från varje intervju (Bryman, 2018). Detta hjälpte oss att bearbeta fram olika teman till analys och resultatdelen och detta gjordes med hjälp av våra frågeställningar. Frågeställningarna var till hjälp under tiden vi bearbeta fram mönster från allas intervjuer för att koppla till olika teman. När vi slutligen hade våra teman tog vi fram våra frågor och de svar vi ville citera i de olika teman och använde de i analys och resultatdelen.

I det sista steget, efter att ha transkriberat, färgkodat och kategoriserat våra intervjuer, trädde studiens resultat fram med hjälp av våra teoretiska begrepp som utgår från barndomssociologin. Barndomssociologin har tillfört vårt arbete att se hur vuxna ser på barn och reflektera kring barndomens betydelse utifrån fritidslärarnas synvinkel och hur de närmar sig barns perspektiv. De likheter som vi kunde tolka från svaren var att fritidslärarna utgick från barns perspektiv och därmed sammanfogades våra teoretiska begrepp och tidigare forskning. Slutligen, för att få texten i studien mer levande tog vi fram de relevanta citaten från intervjuerna som fångade upp det vi ville studera. Dessa citat kommer vi att framhäva i vår analys och resultatdel.

Förtydligande av intervjufrågor och begrepp

I studien framkom det missvisande information angående begreppet *rastverksamhet* som egentligen benämns som *utevistelse* i fritidshem. Vi fick i efterhand kontakta de sex fritidslärarna på telefon för att säkerställa att intervjufrågorna var tydliga. Efter samtalen framkom det att alla sex fritidslärare förstod att studien hade utgångspunkt i fritidshemmet. Vi redovisar detta eftersom vi ändrat begreppet *utevistelse* som avser begreppen *rastverksamhet* eller *rast* i denna studie. Detta förstärker trovärdigheten i studien genom att säkerhetsställa datamaterial som framkommit i studien (Bryman, 2018).

Etiska aspekter

De etiska aspekterna i studien stöds av Vetenskapsrådet (2017) och utgångspunkten som beaktas i undersökningen är deltagarnas information. För att försäkra de intervjuade om att deras svar skulle vara anonyma skickades information ut via e-post (se Bilaga 2) för att läsa och godkänna medverkande i intervjun. *Informationskravet* som fritidslärarna fick skriftligt via mejl handlade om studiens syfte och i vilket syfte intervjun ska användas i. *Samtyckeskravet* var att samtliga fick mejl utskickade för att godkänna medverkande i studien. Vi använde oss även av *konfidentialitetskravet* och bevarade uppgifterna samt materialet från de intervjuade personerna i ett låst skåp så att ingen annan förutom vi som utför studien skulle kunna del av. Den sista etiska aspekten *nyttjandekravet* var att materialet från intervjuerna enbart användes för ändamål som krävs för att genomföra studien och inget annat som varken fritidslärarna informerats om eller samtyckt till.

Validitet och reliabilitet

Reliabilitet enligt Bryman (2018) är ett begrepp som förklarar innebörden av trovärdigheten av datamaterial som tagits fram i en studie. För att en studie ska hålla trovärdighet bör man enligt Ahrne och Svensson (2015) intervjuja mellan sex och åtta personer och vara noga med datainsamlingen av resultaten. De menar att trovärdigheten ökar när man studerar olika miljöer med samma inriktning och därmed får fram liknande resultat.

Som vi tidigare skrivit i korrigeringen valde vi att säkerställa i efterhand ifall våra intervjufrågor framgick tydligt. Detta på grund av att vi hade ett missvisande begrepp och detta kunde feltolkas. De sex fritidslärarna hade förstått att vi utgick från fritidshemmets rastverksamhet när vi pratade om begreppet rastverksamhet. Kvale och Brinkmann (2014) nämner att de som intervjuas har möjlighet till att ändra uppfattning vid missvisande information. När vi väljer att säkerhetsställa vårt material ökar trovärdigheten och validiteten i vår studie. *Validitet* är ett mått som beskriver huruvida studien är tillämplig samt hur väl undersökt studien är utifrån forskningsområdet (Bryman, 2018). Fritidslärarna svarar på frågorna utifrån deras perspektiv i just den situationen och omständigheten de har i sitt arbete och informationen får då tolkas utifrån de omständigheter. Slutsatserna kunde ha skiljt sig åt och resultatet hade sett annorlunda ut om vi hade jämfört med flera fritidslärare och andra kommuner, men vi valde att fokusera på två skolor i västra Sverige för att begränsa vår studie.

Metodreflektion

Vi valde att enbart ha intervjuer med fritidslärare, dock hade vi velat göra observationer som vi hade i åtanke från början men vi kände att tiden var begränsad att förhålla sig till. Om vi däremot hade valt observation skulle vi kunna bilda oss en egen uppfattning om helheten. Det vill säga observera både ute på rasten och inne på fritidshemmet. Nackdelar som kan uppstå i intervjuer är om fritidslärarens svar inte stämmer med det som utspelar sig i praktiken. Det vill säga att om observationer och intervjuer hade gjorts istället, hade vi fått en helhetssyn på om svaren stämmer med verkligheten (Ahrne och Svensson, 2015). Det vi kan förhålla oss till är att ha förtroende för dem som blev intervjuade och förlita oss på att svaren vi fick verkligen stämmer i praktiken med.

I början av studien var tanken att alla intervjuer skulle vara fysiska, men på grund av rådande restriktioner gjordes tre digitalt. De intervjuer som gjorde fysiska upplevdes lättare att läsa av personens reaktion vid olika frågor med kroppsspråket. De digitala intervjuerna upplevdes mer som att personen blev mer distraherade av annat runt omkring. Intervjuerna skedde enskilt med varje fritidslärare dels för att personen skulle berätta om sina egna erfarenheter, dels för hur de upplevde deras arbete i praktiken. Hade vi däremot valt en gruppintervju hade det funnits risk att deltagarna blivit påverkade av varandra i sina svar (Ahrne och Svensson, 2015).

Vi fick i efterhand korrigera begreppet rastverksamhet eftersom detta kunde ses som vilseledande då vi utgick från fritidshemmet där begreppet utevistelse används. Vi fick ringa upp alla som blev intervjuade i efterhand för att säkerställa ifall de förstod att vi utgick från fritidshemmet när vi ställde frågor kring rastverksamhet. Detta gjorde vi för att förstärka validiteten i vår studie som ska visa hur väl undersökt materialet är (Bryman, 2018).

Vi utgick från lärarperspektivet då vi ville få en bredare synvinkel av hur fritidslärare ser på inflytande och delaktighet. Tiden som fanns till förfogande för att utföra studien spelade en stor roll kring hur många vi hade möjlighet att intervjua, så vi avgränsade antalet till sex personer för att hinna bearbeta alla intervjusvar. Detta kan anses vara en brist som innebär att resultatet inte är representativt för alla fritidslärare eller fritidshem i Sverige. Om vi däremot hade intervjuat fler personer från fler skolor, så hade vi kunnat få ett bredare perspektiv på studien.

Resultat och Analys

Vi inleder detta kapitel med att presentera analys av intervjuerna, samt resultatet från fritidslärarna utifrån våra frågeställningar och syfte. Våra teoretiska begrepp framhävs och utgår från barndomssociologin där, barns perspektiv, aktör och becoming är grunden för vår analys. Vi redovisar resultatet och analysdel i fem teman: Fritidsråd och samling, minilärare, tipslådan, styrda aktiviteter utifrån elevers behov och relationsbyggande.

Fritidsråd och samling

I både skola A och skola B planerade fritidslärarna rastverksamheten en gång i veckan med varandra, och en gång i månaden med eleverna på fritidsrådet om vilka aktiviteter som skulle utföras, beroende på elevgrupp och vilka önskemål som kommit från eleverna. Fritidslärarna på både skola A och skola B anser att planeringen utgår från elevernas behov och grundas på hur rasten ska utformas. Samtliga fritidslärare i båda skolorna använde sig av metoder såsom fritidsråd och samling på fritidshemmet som ett sätt att ge eleverna inflytande och delaktighet i rastverksamheten. Fritidslärarna möjliggör för eleverna att rösta fram förslag på vad de vill göra tillsammans på rasten vilket tenderar till att de tar tillvara på varandras idéer under samlingen och fritidsrådet.

-Ali: Hur planeras rastverksamheten?

-Christoffer, skola B: "Våra elever får vara med och påverka rastverksamheten när vi har fritidsråd en gång i månaden, detta för att se vad eleverna är intresserade av men samtidigt få dem att känna sig delaktiga i verksamhetens beslut"

Vi fick även ett mer utförligt svar ifrån en fritidslärare från skola A:

-Marita, skola A: "Vi vill att de i tidig ålder får lära sig att ta ansvar och ges inflytande i olika beslut för att alla ska lära sig inför framtiden genom att de får vara involverade i fritidsrådet men även ute på rasten"

Vår tolkning av citaten påvisar att eleverna är delaktiga genom samling och fritidsråd, där de beslut som tas, utformar sig sedan på rasten. Begreppet barns perspektiv blir synligt eftersom fritidslärarna använder sig av metoder som utgår ifrån elevernas perspektiv. Barns perspektiv har som utgångspunkt att fritidslärare ska se eleverna utifrån deras egna kultur. Med förutsättningar att de vuxna lyckas förstå och fånga barns perspektiv, öppnas möjligheten för barnen att bli förstådda och samtidigt delaktiga (Pramling och Sheridan, 2003). Det är således elevernas rättighet att kunna uttrycka sig samt delta vid olika beslut som berör deras verksamhet, och det är väsentligt att betona det. I detta fall lyfts det även fram i skolans uppdrag och med stöd av fritidslärarna att elevernas rättigheter betonas (Halldén, 2007).

Minilärare

De intervjuade fritidslärarna uppger att de möjliggör för eleverna att vara delaktiga genom att använda sig av metoden "minilärare". Då fritidslärarna har utgått ifrån elevernas önskemål ges eleverna möjlighet till både inflytande och delaktighet då man har tagit tillvara på elevernas behov.

-Ali: "På vilket sätt är eleverna delaktiga och inkluderade i rastverksamheten?"

-Alice, skola A: "Våra elever får hålla i rasten ibland och det uppskattar de flesta, det är viktigt att eleverna får vara med att bestämma"

-Lena, skola A: "De påverkar varandra positivt genom att samspela och vara "minilärare" både på våra fritidsråd och ute på rastverksamheten. Eleverna får även vara delaktiga genom att delvis ta på sig rollen som "minilärare" och hålla i rasten"

Vår tolkning baserat på fritidslärarnas svar, framkommer det att elevernas givna roll som becoming är en form av metod för att förbereda dem inför framtiden och ska ge dem de färdigheter som är nödvändiga för deras framtid. Genom att eleverna får agera som "minilärare" utvecklas de i tidig ålder och får med sig färdigheter som förbereder dem till vuxenlivet (Trondman, 2003).

Tipslådan

I skola A använde de tipslådan som en metod för elever som oftast är tysta att våga vara delaktiga genom att lägga tips till rastverksamheten i en lådan.

-Ali: På vilket sätt är eleverna delaktiga i rastverksamheten?

-Lena, skola A: "Tipslådan har funkat så bra och vi tar ofta fram olika aktiviteter som vi kan ha i vår rastverksamhet. På så sätt får de tysta eleverna också vara delaktiga i olika beslut som tas"

-Erik, skola B: "Det viktiga för eleverna att få känna inflytande är när de själva kommer med idéer för rastens utformning"

Baserat på fritidslärarnas svar ser vi att de möjliggör för delaktighet och inflytande, även för de som inte hörs eller syns med hjälp av "tipslådan". Begreppet being synliggörs genom att eleverna ges förutsättningar till att skapa relationer och använda sina egna tankar och handlingar. Även barns perspektiv speglar sig i intervjuerna med samtliga fritidslärare då det framhävs att eleverna ges möjlighet till inflytande över verksamheten. Pramling och Sheridan (2003) beskriver vidare att de faktorerna, för att kunna tolka och förstå barns perspektiv är att kunna vara lyhörd och ha kunskap om barns kunskapsbildning. En viktig del är att fritidslärarna tar tillvara på elevernas önskemål och utgår från barnens perspektiv, vilket innebär att fritidslärarna ska ha förståelse för deras värld samt hur de upplever deras omvärld.

Styrda aktiviteter utifrån elevers behov

Samtliga fritidslärare från båda skolor nämner att de hade en del styrda aktiviteter som bestäms utifrån elevernas behov och i vissa fall bestod rasten utav fri lek. Vidare nämner samtliga fritidslärare att eleverna får vara delaktiga i olika beslut som sedan tas och sätts i handling ute på rasten.

-Ali: "Hur ser rastverksamheten ut på eran skola?"

-Marita, skola A: "En fördel med att ha en del styrda aktiviteter är för elever som behöver komma in i leken och lära sig nya aktiviteter med andra"

En annan fritidslärare från skola B svarade:

-Christoffer, skola B: "Alltså, vi har oftast de lekar och aktiviteter som eleverna fått vara med och beslutat sen tidigare på samlingen och fritidsrådet men de får även välja att leka fritt om dom vill"

Vår tolkning av svaren som skrivs fram i både skola A och B ses styrda aktiviteter som en fördel för de elever som behöver komma in i leken och känna sig delaktiga. Genom att de har både styrda och fria aktiviteter ges alla elever möjlighet till delaktighet. Det framhävs även att de aktiviteter som finns i de styrda lekarna på rasten är de som beslutats utifrån elevernas behov vid samling och fritidsråd. Eftersom fritidslärarna utgår från att sätta eleverna i fokus och ta vara på deras behov i rasten framhävs barnperspektivet och tolkningen visar att de utgår från elevernas bästa (Holmberg, 2020).

Relationsbyggande

I samtliga intervjuer så lyfter fritidslärarna upp det positiva med rasten genom att involvera dem. Eleverna får röra på sig och de får tid för rekreation. De skapar goda relationer och samhörighet, och fritidslärarna bygger relationer med eleverna på rasten. Rasterna är också ett viktigt tillfälle för eleverna att komma med nya idéer och lära sig av varandra uppger samtliga fritidslärare.

-Ali: "Ges eleverna möjlighet till relationsbyggande i rastverksamheten?"

-Erik, skola B: "Om eleverna själva får vara med och bestämma och känna sig delaktiga i de beslut vi tar; kan det skapa nya relationer mellan eleverna och därmed kan de hitta ett intresse som de tillsammans är delaktiga i"

Även två andra fritidslärare i samma skola svarade:

-Lena, skola A: "Eleverna klarar ofta att skapa relationer med varandra men vi finns där för att stötta de elever som behöver det"

-Alice, skola A: "Det finns elever som behöver stöttning och vi finns där för dem såklart"

Vår tolkning från skola A och B visar att samtliga fritidslärare hjälper eleverna att skapa relationer och få in den sociala delen med varandra. Rasterna är en del av elevers relationsskapande, men även för lärare och elev att bygga relationer och ta lärdom av varandra. Vi ser likheter både i skola A och B, där fritidslärarna svarar att eleverna får ge

förslag och tips på vad de vill göra på sin rast. Begreppet being synliggörs med vår tolkning att fritidslärarna ger eleverna möjlighet att vara här och nu och genom att deras handlingar sätts i rastverksamheten (Trondman, 2003). Vidare nämns det av samtliga att om eleverna är med och har idéer kring rastverksamheten, ska de synliggöras för att eleverna ska ha viljan att fortsätta ge inflytande över verksamheten.

Diskussion

I detta kapitel diskuterar vi resultatet med teoretiska begrepp och tidigare forskning. Vi utgår från vår problemformulering som ger oss svar på våra frågeställningar i vår studie. Vi återknyter till vårt syfte, att undersöka hur fritidslärarna möjliggör elevernas inflytande och delaktighet i rastverksamheten.

Resultatdiskussion

Vi ser att samtliga intervjuade fritidslärare uppgav att de tycker att de använder sig av metoder som fungerar bra för att eleverna ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet, både när det gäller fritidsrådet och samlingarna. I analysen framkom det även att fritidslärarna använde en "tipslåda", där elever som oftast inte vill uttrycka sig verbalt kan skriva eller måla sina önskemål och lägga i en låda. Här menar Elvstrand (2009) att de vuxna ska ge eleverna möjlighet till att kunna uttrycka sina tankar och idéer för att de ska känna inflytande över beslut som berör dem. Fritidslärarna lyfter fram att elevernas deltagande är en viktig aspekt som kan lyftas upp på samlingarna och fritidsrådet genom att de får vara delaktig och ändra en del av utformningen i fritidshemmets rast. Vi ser att eleverna ges möjlighet att vara aktörer eftersom fritidslärarna framför deras idéer och sätter dom i handling i rasten. Således att de vuxna agerar och tar beslut med elevernas intressen som utgångspunkt kan eleverna känna att de varit involverade i de beslut som förts fram (Halldén, 2007).

Samtliga sex intervjuade fritidslärare beskriver att eleverna fick vara med i fritidsrådet samt på samlingen, där de fick ge förslag och idéer samt vara delaktiga i olika beslut. Elvstrand (2009) diskuterar hur eleverna får delta genom att de ges inflytande av de vuxna med förslag om vad de vill att rasten ska innehålla. Det är viktigt att eleverna vet att deras förslag och idéer verkställs på rasten för att de ska känna att de varit delaktiga. Om de upplever att deras bidrag inte applicerats i rasten eller fått vara med i beslut som röstas fram så kan konsekvenserna bli att de får en negativ syn på att vilja medverka och bidra med olika förslag till verksamhetens utveckling (Elvstrand, 2009).

Vi ser att det framkom att fritidslärarna arbetade utifrån elevernas behov samt att de utgick från elevernas önskemål. Trots det menar Halldén (2007) att besluten utgår ifrån de vuxna men att det ändå är eleverna som varit delaktiga och inkluderade i olika beslut. Utifrån vårt resultat och analys framkommer det att eleverna kommer med idéer och förslag kring rastens utformning. Ifrån de resultat vi redovisat fick de agera som "minilärare" både på rastverksamheten och på fritidsrådet. Eftersom eleverna i tidig ålder ges möjlighet att påverka i verksamheten, så ökar deras självförtroende och självkänsla. I förlängningen innebär det att de utvecklas till vuxna individer med ett starkt självförtroende och en god självkänsla (Trondman, 2003). Det finns flera exempel på hur fritidslärarna kan förbereda eleverna inför framtiden och ett tydligt exempel som Kampmann (2003) belyser är att ge dem möjlighet till att agera som aktörer. I samband med att eleverna får möjlighet till att agera som aktörer, bidrar det med såväl erfarenheter som färdigheter, vilket är väsentligt inför deras framtid.

Relation till tidigare forskning

Vi ser att fritidslärarna ger eleverna möjlighet till att få sina röster hörda när de får vara med på fritidsrådet och samlingen. Här framkommer det att delaktigheten synliggörs när eleverna får ha inflytande över olika beslut som berör dem. Det är lärarnas uppgift att se till att elevernas intressen och idéer synliggörs och sätts i handling för att eleverna ska se att deras förslag har gett resultat. Detta resulterar till att de känner att deras inflytande över verksamheten gör skillnad (Johansson och Pramling Samuelsson, 2006). Utifrån Holmberg (2020) som beskriver hur barns villkor ska beaktas kan det avspeglas i verksamheten på båda skolorna. Eftersom eleverna uttrycker sina åsikter och idéer som exempelvis i fritidsrådet, möjliggör fritidslärarna för att de ska vara delaktiga som kompetenta aktörer. Det viktiga är inte att eleverna ska besluta allt, utan snarare att deras röster blir hörda samt att de känner inflytande över olika beslut. I vårt resultat visar det sig att fritidslärarna tar vara på deras intressen och idéer genom att sätta dem i handling, vilket tenderar till att stimulera deras lärande och utveckling. Dahl (2011) nämner att det sociala lärande framkommer med samverkan och kontakt mellan eleverna och vuxna, i detta fall på fritidsrådet och samlingarna.

I våra resultat visar det sig att fritidslärarnas uppdrag är att inkludera alla elever samt att stötta de elever som är i behov av det. Det är betydelsefullt att fritidslärarna bjuder in eleverna till att vara med och påverka fritidshemmet och rastens utformning (Elvstrand, 2009). Det väsentliga är att de ska känna sig inkluderade och vara med i processen som berör dem. Men även att de vuxna ska ha kunskap för att kunna förstå eleverna och kunna tolka deras behov och önskemål för att sätta dem i handling (Pramling och Sheridan, 2003). Jonsson (2018) menar att när fritidslärarna utgår från deras önskemål så känner de sig delaktiga, vidare resonerar hon att när eleverna får framföra sina önskemål och förslag, tränas eleverna på att ha inflytande över fritidshemmets rastverksamhet. Det innebär att med hjälp av reflektionerna i åtanke, påvisas det att de intervjuade fritidslärarna arbetar på ett sådant sätt så att deras elever är involverade i rastverksamheten.

Vi ser att fritidslärarna även hade styrda aktiviteter som möjliggör för de elever som är i behov av det. Lago och Elvstrand (2019) menar att vissa elever är i behov av styrda aktiviteter med syfte att de inte ska bli exkluderade eller inte vågar ta egna initiativ. Däremot menar Björklid (2015) att när eleverna får vara delaktiga med sina kamrater utvecklas deras sociala lärande, genom att skapa nya aktiviteter tillsammans. Lago och Elvstrand (2019) diskuterar vidare att elever relationsskapande utgår från lekens betydelse vilket leder till att de känner samhörighet med andra eleverna som har samma intressen. Detta bygger vidare på att eleverna får kunskaper i det sociala lärandet som sker kontinuerligt i sällskap med andra (Jonsson, 2018). Fritidslärarna ser relationsbyggandet som en fördel eftersom detta skapar en samhörighet mellan elev och lärare. Detta leder vidare till att vissa elever som är "osynliga" behöver styrda aktiviteter för att bygga relationer mellan varandra (Lago och Elvstrand, 2019). I resultatet med fritidslärarna visade det sig även att de främjar elevernas relationsskapande genom att stötta eleverna under rasten. Detta är ett hjälpmedel som fritidslärare kan använda sig av för att se hur relationer växer fram. Det är dock viktigt att fritidslärarna är lyhörda, observerar eller deltar i leken för att få en bild av allt som sker under rasten (Ackesjö & Haglund, 2021).

Slutdiskussion

Sammanfattningsvis visar resultaten utifrån intervjuerna med fritidslärarna att man arbetar mot samma mål, det vill säga att ge eleverna stort utrymme till möjlighet för inflytande och delaktighet i rastverksamheten. Detta framhävs även i fritidshemmets uppdrag om att ta tillvara på allas behov, intressen och erfarenhet (Lgr11, 2019). I resultaten framkom det att samtliga intervjuade lärare hade fritidsråd och samlingar där eleverna fick vara involverade i att ge förslag och vara med i beslut. Denna definition påminner om Arnér och Tellgren (2006) som diskuterar hur fritidslärare ska vara lyhörd gentemot elever och kunna se till allas olika behov och villkor, samt att som fritidslärare ta vara på dessa faktum i sin verksamhetsutövning. Ur resultatet framgick det även att fritidslärarna tar del av deras förslag och har en bra relation för att tillgodose deras behov.

Däremot diskuterar Elvstrand (2009) kring hur elever inte enbart ska vara med och påverka som är det väsentliga utan även hur de möts av vuxna som visar ett intresse. De vuxna ska visa intresse för elevernas åsikter och idéer samt vilja se förändring i verksamheten för att de ska känna sig involverade. Samtidigt lyfter hon fram att det finns en risk med hur lärare arbetar med just delaktighet som delvis kan upplevas som en negativ effekt. Den negativa effekten är om elevernas synpunkter inte följs upp och diskuteras.

I resultatet som framkom från fritidslärarna, tolkade vi att ett intresse för elevernas olika önskemål och idéer kring rastverksamheten fanns. Trots att fritidslärarna utgår från elevernas behov och de förslag som sätts i handling planeras aktiviteterna ur ett vuxenperspektiv. Arnér och Tellgren (2006) menar att de vuxna många gånger tolkar barnens perspektiv utifrån sitt eget. Detta på grund av att fritidslärarna själva anser att det finns flertalet önskemål om rastens utformning som kanske inte går att uppfylla och genomföra, men de försöker tillgodose dem i den mån det går.

Denna studie kan stödja verksamma lärare i fritidshem för att belysa hur viktigt det är att eleverna ges möjlighet till inflytande och delaktighet i verksamheten. Baserat på vad fritidslärarna uppger i intervjuerna ges eleverna möjlighet till inflytande och delaktighet i verksamheten. Fritidslärarna svarade på frågorna utifrån deras perspektiv i just den situationen och omständigheten de har i sitt arbete och informationen får då tolkas utifrån de omständigheter. Eftersom vi utgick från lärarperspektivet i studien kan vi heller inte veta hur eleverna upplever det som uppges i studien. Slutsatserna kunde ha skiljt sig åt och resultatet hade möjligtvis sett annorlunda ut om vi hade jämfört med flera fritidslärare och andra kommuner i västra Sverige, men vi valde att fokusera på två skolor i västra Sverige för att begränsa vår studie.

Vidare forskning

När vi gav oss in i detta examensarbete var våra tankar kring inflytande och delaktighet så självklara, alla elever ges väl inflytande och är delaktiga i flera olika beslut? Självklart ska eleverna ges inflytande och därmed vara delaktiga i beslut som tas, inte bara i rastverksamheten utan i andra delar av skolvärldens olika aspekter.

För att vidareutveckla studien kring fritidsverksamhet behövs mer forskning kring rastverksamheten i fritidshem. Vi har upptäckt att tidigare forskning kring rastverksamhet utspelar sig till mestadels i förskolor och skolor men inte så mycket i fritidsverksamheten. Det vore därmed intressant att göra en liknande studie utifrån elevperspektivet. Det vore intressant att fokusera på hur eleverna upplever inflytande och delaktighet i rastverksamheten. Hur skulle rasten se ut från deras synvinkel och jämföra det med hur de vuxna ser på det.

Vi tycker det är viktigt att se det utifrån elevernas perspektiv och hur de upplever inflytande och delaktighet i rastverksamheten. En sådan studie skulle kunna väcka nyfikenhet för fritidslärare och andra i skolvärlden, att kunna ta del av hur eleverna ser på sin rast.

Referenslista

- Ackesjö, H., & Haglund, B. (2021). Fritidspedagogisk undervisning: En fråga om intentionalitet, situations-styrning och inbäddning. *Utbildning och Lärande*, 15(1), 69–87. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:du-36364>
- Ahrne, G. & Svensson, P. (Red.) (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.
- Arnér, E. & Tellgren, B. (2006). *Barns syn på vuxna: att komma nära barns perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Björklid, P. (2005). *Lärande och fysisk miljö: en kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö i förskola och skola*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Dahl, M. (2011). *Barns sociala liv på fritidshemmet: En studie om praktikgemenskaper och alliansbildning i egenstyrda aktiviteter*. Licentiatuppsats, Göteborgs universitet. [INTRODUKTION \(diva-portal.org\)](#)
- Elvstrand, H. (2009). *Delaktighet i skolans vardagsarbete*. Doktorsavhandling, Linköpings universitet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:229768/FULLTEXT01.pdf>
- Halldén, G. (Red.) (2007). *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Stockholm: Carlssons bokförlag.
- Holmberg, L. (2020). *Perspektiv i fritidshem*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Johansson, E. & Pramling Samuelsson, I. (2006). *Lek och läroplan: möten mellan barn och lärare i förskola och skola*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Jonsson, K. (2018). *Socialt lärande - arbetet i fritidshemmet*. Licentiatuppsats, Mälardalen Universitet. [FULLTEXT03.pdf \(diva-portal.org\)](#)

- Kampmann, J. (2003). Barndomssociologi: fra marginaliseret provokatør til mainstream leverandør. *Dansk Sociologi*, 14(2), 79-93.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitative forskningsinterview*. Lund: Studentlitteratur.
- Lago, L., & Elvstrand, H. (2019). ”Jag har oftast ingen att leka med” : Sociala exkludering på fritidshem. *Nordic Studies in Education*, 39(2), 104–120.
<https://doi.org/10.18261/issn.1891-5949-2019-02-03>
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Reviderad 2019.* (2019). Skolverket. <https://www.skolverket.se/getFile?file=4206>
- Pramling Samuelsson, I., & Sheridan, S. (2003). Delaktighet som värdering och pedagogik. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 8, 70-84.
- Rönnlund, M. (2015). Skolgården som socialt rum. *Nordic Studies in Education*, 35(3–4), 200–216. [FULLTEXT01.pdf \(diva-portal.org\)](#)
- Trondman, M. (2003). *Kloka möten: om den praktiska konsten att bemöta barn och ungdomar*. Lund: Studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed [Elektronisk resurs]*. (Reviderad utgåva). Stockholm: Vetenskapsrådet.
- UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige.

Bilaga 1 Intervjufrågor

Frågor som vi ställer till fritidslärare i fritidshem som är verksamma inom fritidshemmets rastverksamheten.

1. Hur ser rastverksamheten ut på eran skola?
2. Hur planeras rastverksamheten?
3. Vilka förutsättningar har du som fritidslärare för att påverka elevernas inflytande och delaktighet i rastverksamheten?
4. På vilket sätt är eleverna delaktiga och inkluderade i rastverksamheten?
5. Ges eleverna möjlighet till relationsbyggande i rastverksamheten?

Om det skulle uppstå funderingar fram till dess att intervjuerna skall ske tveka inte att höra av er till oss:

Ali Dallachi gusdallal@student.gu.se

Samira S Melin gussamime@student.gu.se

Mvh Ali och Samira

Bilaga 2 Information angående intervjun

Till informanten avser information om intervjun

Ali Dallachi & Samira S Melin håller på att skriva sin sista del i examensarbete. Lärare i fritidshem. (LRXA1G)

Härmed intygas att Ali Dallachi & Samira S Melin inte kommer att sprida informationen vi har fått till oss från informanten (intervjupersonen). Det kommer endast att användas till vårt examensarbete inom Göteborgs Universitet.

Informationen vi får till oss av informanten kommer att bli anonyma, vi kommer inte att använda er riktiga namn och kommer att ha fingerade i vårt examensarbete.

Du som informant kan när som helst välja att inte fortsätta intervjun eller att inte svara på våra frågor.

All information som vi spelar in samt transkriberar kommer endast att användas av oss och kommer att förvaras på en dold plats. Transkriberingen kommer att göras för att kunna lyssna av så inte vi missar något, när vi är klara med examensarbetet kommer vi att kassera (radera, förstöra) det inspelade materialet.

Om det skulle uppstå funderingar fram till dess att intervjuerna skall ske tveka inte att höra av er till oss:

Ali Dallachi gusdallal@student.gu.se

Samira S Melin gussamime@student.gu.se

Tack till dig som har valt att ställa upp för en intervju. Din röst gör skillnad.

Mvh Ali och Samira